

**INGLIZ TILI DARSLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA
MULTIMEDIALI ELEKTRON DARSLIKDAN FOYDALANISH TIZIMINI
RIVOJLANTIRISH**

Eshmòminova Muborak Sherzod qizi

Termiz davlat pedagogika instituti

Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda

xorijiy til (ingliz tili) yo'nalishi

4-kurs 401-guruh talabasi

eshmòminovamuborak@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Samadova Visola Baxtiyor qizi**

Termiz davlat pedagogika instituti,

Gumanitaryo'nalishlarda xorijiy tillar

kafedrasi o'qituvchisi

visolasamadova5@gmail.com

ANNOTATION: The development of multimedia electronic textbooks plays a crucial role in enhancing the effectiveness of English language teaching. This article explores the potential of multimedia resources—such as interactive videos, audio materials, animations, and online platforms—in creating a more engaging and efficient learning environment for students. The integration of multimedia tools allows learners to improve listening, speaking, reading, and writing skills more effectively by providing authentic contexts and visualized language input. Furthermore, it supports teachers by offering ready-made resources, reducing lesson preparation time, and promoting differentiated learning approaches. The research also highlights the necessity of teacher training and digital literacy development to ensure proper implementation of electronic textbooks in educational institutions. The findings suggest that multimedia electronic

textbooks can significantly increase students' motivation, foster autonomous learning, and align English education with global technological trends. Thus, the integration of digital multimedia systems into English teaching methodology represents a vital step toward modernizing and improving the quality of language education.

KEYWORDS: Multimedia learning; electronic textbook; English language teaching; digital education; e-learning; language skills; innovation; interactive learning; motivation; pedagogical technology; blended learning; ICT in education; student engagement; digital literacy; educational modernization.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimi o'qitish jarayonida axborot texnologiyalaridan keng foydalanishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, ingliz tili darslarida multimediali elektron darsliklardan foydalanish o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish va samaradorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi [Karimova, 2022]. Multimediali vositalar yordamida yaratilgan elektron darsliklar matn, rasm, audio, video va interaktiv topshiriqlarni birlashtirgan holda o'quv jarayonini jonli va tushunarli qiladi. Bu esa o'quvchilarda eslab qolish, tinglab tushunish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi [Abdullayev, 2021].

1. Multimediali elektron darsliklarning mohiyati va afzalliklari

Multimediali elektron darslik — bu o'quvchilarga bilimni nafaqat matn orqali, balki turli media vositalari yordamida interaktiv tarzda yetkazuvchi ta'lim manbai hisoblanadi.

Bunday darsliklarning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- o'quvchilarning mustaqil ishlash imkoniyatini kengaytiradi;
- o'rganilayotgan materialni vizual va audio ko'rinishda taqdim etadi;
- motivatsiyani oshiradi;
- zamonaviy pedagogik yondashuvlarga moslashuvni ta'minlaydi.

Bugungi kunda ko'plab ta'lim muassasalarida elektron darsliklar yordamida o'qitish tajribalari sinovdan o'tkazilmoqda. Natijalar shuni ko'rsatadiki, multimediali darsliklar orqali o'qitilgan talabalar an'anaviy usulda ta'lim olganlarga nisbatan so'z boyligini tezroq o'zlashtiradi [Tursunova, 2023].

2. Ingliz tili darslarida multimediali tizimlardan foydalanishning samarasi

Ingliz tili o'rganishda audio va video materiallar orqali talaffuz, intonatsiya, va so'z ohangini to'g'ri o'rganish imkoniyati yaratiladi. Masalan, animatsion darslar yoki ingliz tilida subtitrlar videolar orqali o'quvchi bir vaqtning o'zida eshitish va ko'rish orqali tilni o'rganadi, bu esa xotira jarayonini kuchaytiradi [Nazarov, 2022]. Bundan tashqari, elektron darsliklar o'qituvchining yuklamasini kamaytiradi. U darsga tayyorlanishda zamonaviy platformalardan (Google Classroom, Moodle, Edmodo va boshqalar) foydalanadi, bu esa ta'lim jarayonini tizimli va tartibli qiladi [Raxmonova, 2021].

3. Multimediali darsliklarni yaratish texnologiyasi

Elektron darslik yaratish bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. O'quv maqsadini aniqlash;
2. Didaktik materiallarni tanlash;
3. Multimedia dizaynini ishlab chiqish;
4. Interaktiv topshiriqlarni qo'shish;
5. Sinov va tahlil bosqichi.

Multimediali darsliklarda "gamification" – ya'ni o'yin elementlari asosida o'qitish ham keng qo'llaniladi. Bu o'quvchilarni darsga faol jalb etadi va ularda musobaqalashish ruhini oshiradi [Xolmatov, 2020].

4. O'qituvchi malakasining ahamiyati

Elektron darsliklardan samarali foydalanish uchun o'qituvchining raqamli savodxonligi yuqori bo'lishi zarur. Chunki interaktiv darslar tayyorlash, onlayn platformalarni boshqarish va o'quvchilar faoliyatini nazorat qilish raqamli ko'nikmalarni talab etadi [Ismoilova, 2023]. O'qituvchilar uchun doimiy ravishda "ICT in Education" mavzusidagi seminarlar va treninglar tashkil etilishi lozim [Aliyeva, 2024].

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili darslarida multimediali elektron darsliklardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning eng samarali yo'llaridan biridir. Bunday darsliklar: o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, til o'rganishga bo'lgan motivatsiyani oshiradi, o'qituvchi faoliyatini yengillashtiradi, va eng muhimi, ta'limni raqamli asr talablariga moslashtiradi [Tursunova, 2023]. Kelajakda barcha ta'lim muassasalarida ingliz tili darslari uchun multimedia asosidagi elektron resurslarni yaratish va ularni muntazam yangilab borish dolzarb vazifa bo'lib qoladi [Rasulov, 2020].

Multimediali darsliklardan foydalanish o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni ham yangicha shaklga keltiradi. Darslikdagi interaktiv vazifalar, testlar va onlayn fikr almashish imkoniyatlari o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. Shu tariqa, o'quvchi faqat axborotni qabul qiluvchi emas, balki uni tahlil qiluvchi va amalda qo'llovchi subyektga aylanadi.

Pedagogik asoslar

Multimedia o'qitishning samaradorligi konstruktivistik ta'lim nazariyasiga asoslanadi. Bu nazariyaga ko'ra, o'quvchi bilimni tayyor holda qabul qilmaydi, balki uni faol ravishda quradi. Shu ma'noda elektron darsliklar orqali o'quvchi ingliz tilidagi bilimlarni o'z tajribasiga tayangan holda egallaydi.

Amaliy tajriba va natijalar

Ko'plab tajribalar shuni ko'rsatadiki, multimedia asosida o'tilgan ingliz tili darslari an'anaviy darslarga nisbatan 30–40% yuqori natija beradi. Masalan, Toshkent davlat pedagogika universitetida olib borilgan tajriba sinovlari natijasida, elektron darslikdan foydalangan guruh talabalarining so'z boyligi, talaffuz va grammatik ko'nikmalari an'anaviy usuldagilarga nisbatan yuqoriroq natija ko'rsatgan .

Elektron darsliklarni yaratish bosqichlari

1. Tahliliy bosqich – o'quv dasturi va talabalarni o'rganish.
2. Dizayn bosqichi – interaktiv interfeys va multimediali elementlarni rejalashtirish.
3. Tuzish bosqichi – darslik kontentini yaratish (matn, video, audio, testlar).
4. Sinov bosqichi – pilot darslarda qo'llab, tahlil qilish .

Rivojlanish istiqbollari

Kelgusida ingliz tili ta'limida elektron darsliklarni sun'iy intellekt bilan integratsiyalash, adaptiv o'qitish tizimlarini yaratish va o'quvchi faoliyatini avtomatik tahlil qilish imkoniyatlari kengayadi. Bu esa ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. (Karimova, N., 2022) Multimediali ta'lim vositalarining o'qitish jarayonidagi roli. Toshkent: TDPU.

2. (Abdullayev, B., 2021) Elektron darsliklarni yaratish metodikasi. Samarqand: SamDU nashriyoti.
3. (Rasulov, O., 2020) Raqamli texnologiyalar asosida ta'limni modernizatsiya qilish. Namangan: Innovatsiya Press.
4. (Tursunova, D., 2023) Ingliz tili darslarida multimedia vositalarining samaradorligi. Buxoro.
5. (Nazarov, J., 2022) ICT in English Teaching: Practical Approaches. Tashkent University Journal.
6. (Raxmonova, M., 2021) Online ta'lim tizimining afzalliklari va kamchiliklari. Toshkent.
7. (Xolmatov, I., 2020) Gamifikatsiya asosida til o'qitish metodlari. Farg'ona: Pedagogika.
8. (Ismoilova, S., 2023) Raqamli pedagogika asoslari. Andijon: Yangi asr nashriyoti.
9. (Aliyeva, G., 2024) ICT training for teachers in language education. Global Education Journal.
10. (Rustamov, R., 2021) Innovatsion texnologiyalar va ta'lim. Toshkent: Fan va texnika.